

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการใช้น้ำมันปิโตรเลียมซึ่งเป็นเชื้อเพลิงหลักของประเทศในปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2531 เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวสูงเป็นประวัติการณ์ถึงอัตราร้อยละ 11.0 โดยการขยายตัวได้กระจายไปตามสาขาเศรษฐกิจทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม การค้า บริการ และการก่อสร้าง ทำให้ความต้องการพลังงานหลายสาขาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการพลังงานรวมของประเทศเพิ่มถึงร้อยละ 8.9 ซึ่งนับว่าสูงมากในรอบหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานในรูปพลังงานสมัยใหม่ ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ไฟฟ้า ถ่านหิน และก๊าซธรรมชาติ ได้เพิ่มขึ้นในอัตราสูงมากถึงร้อยละ 13.6 (1) แม้ว่าในปัจจุบันน้ำมันปิโตรเลียมจะมีราคาลดลงเมื่อเทียบกับ 4 - 5 ปีที่แล้ว แต่สถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกในปัจจุบันอาจเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตการณ์ทางด้านน้ำมันปิโตรเลียมขึ้นได้ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นเมื่อเกือบสองทศวรรษก่อน การศึกษาหาแหล่งพลังงานทดแทนอย่างจริงจังเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นพลังงานน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานความร้อนใต้พิภพ ถ่านหิน พลังงานชีวภาพ หรือแม้แต่พลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งการนำพลังงานดังกล่าวมาใช้ยังต้องอาศัยเวลาในการปรับปรุงพัฒนาให้สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรค่าแก่การลงทุน

สำหรับถ่านหินเป็นแหล่งพลังงานที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากมีปริมาณสำรองอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่เดิมได้มีการสำรวจและนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันได้มีอุตสาหกรรมหลายประเภทที่นำถ่านหินมาใช้ในปริมาณเพิ่มขึ้น เช่น อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมกระดาษ เป็นต้น ทำให้ปริมาณความต้องการการใช้ถ่านหินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการพิจารณาการเพิ่มของอัตราการผลิตถ่านหินในรอบหลายสิบปี พบว่ามีอัตราการเพิ่มปีละประมาณร้อยละ 20 ซึ่งเปรียบได้เป็นความต้องการใช้ของประเทศที่เพิ่มขึ้น (2) ดังนั้นจึงสามารถคาดการณ์อัตราการผลิตในอนาคตได้ดังในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงอัตราการผลิตถ่านหินในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2529 - 2538 (2)

ปี พ.ศ.	อัตราการผลิต (ล้านเมตริกตัน)	ผลผลิตรวม (ล้านเมตริกตัน)
2529	6.175	6.175
2530	7.410	13.585
2531	8.892	22.477
2532	10.671	33.148
2533	12.805	45.953
2534	15.366	61.319
2535	18.439	79.758
2536	22.127	101.885
2537	26.552	128.437
2538	31.863	160.300

การหาปริมาณสำรองเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้การสำรวจแหล่งถ่านหินที่มีคุณภาพดีซึ่งเหมาะในการนำไปใช้ประโยชน์สูงสุดได้มีมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ถ่านหินในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากค่าความร้อนโดยตรง ดังนั้นการวิเคราะห์ค่าความร้อนและการวิเคราะห์แบบประมาณจึงมีความสำคัญ ซึ่งผลวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถบ่งบอกคุณภาพและชนิดของถ่านหิน รวมทั้งช่วยให้นำถ่านหินไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง และคุ้มค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด ในปัจจุบันมีการนำเครื่อง Thermogravimetry (TG) มาใช้ในการวิเคราะห์แบบประมาณช่วยทำให้เกิดความสะดวก และรวดเร็วขึ้น หากสามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความร้อนกับผลวิเคราะห์แบบประมาณ ซึ่งนำเอาผลวิเคราะห์แบบประมาณมาทำนายค่าความร้อนได้ ก็ไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ค่าความร้อนด้วยเครื่องบอมบ์แคลอริมิเตอร์โดยตรง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์และขอบเขตของงานวิจัย

1. หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความร้อนกับผลวิเคราะห์แบบประมาณของถ่านหินแหล่งต่าง ๆ ในประเทศไทย

- เสนอเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ดังกล่าวของถ่านหินให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สามารถคำนวณค่าความร้อนของถ่านหินจากผลวิเคราะห์แบบประมาณโดยไม่ต้องทำการทดลอง
- ความสัมพันธ์ที่ได้จะเป็นตัวช่วยทดสอบความถูกต้องของผลวิเคราะห์แบบประมาณและหรือค่าความร้อนของถ่านหินที่จะมีตามมาในภายหลัง
- เป็นแนวทางในการหาความสัมพันธ์ของคุณสมบัติอื่น ๆ ของถ่านหินในประเทศไทยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย